

Як виконати рішення іноземного суду в Україні?

Анастасія Клян

Юрист, адвокат

25 Лютого 2021 - Публікації

<https://www.youtube.com/watch?v=i0GQIVLcn1Y>

Доволі часто у громадян України, іноземців та навіть іноземних органів державної влади, які залучені до судових процесів за кордоном, може виникнути необхідність визнати та виконати на території нашої країни рішення суду іноземної держави. Така можливість передбачена на законодавчому рівні, зокрема положеннями ст. 81 Закону України «Про міжнародне приватне право».

Визнання рішень іноземних судів здійснюється в порядку цивільного судочинства, що встановлено розділом IX Цивільного процесуального кодексу

України (надалі – ЦПК України). Хоча звернення за визнанням та виконанням рішень іноземних судів на території України – це далеко не найрозповсюдженіша категорія судових справ, проте й непоодинокі. Так, в Україні визнаються та виконуються рішення іноземних судів про стягнення аліментів на утримання дитини, про встановлення факту визнання батьківства, про стягнення заборгованості тощо.

Нижче розбираємося в тому, як успішно пройти таку процедуру та яких помилок найчастіше припускаються заявники.

Передумови Задоволення Клопотання Про Визнання Та Виконання Рішення

Перший крок. Перед зверненням до суду заявникам необхідно встановити, чи існує між Україною та державою, суд якої ухвалив відповідне рішення, міжнародно-правовий договір, який регулює визнання та виконання рішень судів цих держав. З цією метою в нагоді стане офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України, який містить повний перелік двосторонніх міжнародних договорів України у сфері міжнародно-правового співробітництва. Також, на сайті Мін'юсту можна знайти всі міжнародно-правові договори України (як двосторонні, так і багатосторонні) за необхідною країною.

Варто нагадати, що у випадку, коли договором про взаємну правову допомогу між країнами встановлено інші правила, ніж ті, що передбачено у відповідному акті законодавства України, то згідно з ч. 2 ст. 19 Закону України «Про міжнародні договори України» та ст. 3 Закону України «Про міжнародне приватне право» до правовідносин застосовуються правила міжнародного договору. Тобто положення такого договору матимуть вищу юридичну силу. У разі ж відсутності міжнародно-правового договору, процес визнання та виконання рішення іноземного суду здійснюється у відповідності до принципу взаємності, що прописано положеннями ЦПК України.

Презюмується, що принцип взаємності між країнами (та їх державними органами) існує, якщо не доведено протилежне.

Для прикладу, ухвалою національного суду першої інстанції, яка залишена без змін судом апеляційної інстанції, визнано та надано дозвіл на примусове виконання рішення Суду м. Амстердам від 13.09.2017 року про стягнення заборгованості з урахуванням того, що між Україною та Королівством Нідерландів відсутні міжнародні договори про взаємну правову допомогу, а відтак застосовується принцип взаємності.

Другий крок. Потрібно встановити, якому суду підсудна конкретна справа, та подати до такого суду пакет документів. В цілому, процедура не є складною: до суду подається відповідне клопотання разом із необхідними додатками. Перелік додатків розкривається передбаченою статтями 466 та 472 ЦПК України

На перший погляд, перелік необхідних додатків простий та зрозумілий, однак саме неправильність та невідповідність додатків є найчастішою причиною відмови у визнанні та виконанні запитаного рішення іноземного суду. В цьому контексті розглянемо декілька судових рішень.

Актуальна Судова Практика

Найчастіше, суд залишає без розгляду та відповідно повертає клопотання про визнання та виконання рішення, встановивши, що таке клопотання та додатки до нього, оформлені всупереч вимогам законодавства або ж за браком в матеріалах справи документів перелічених законодавством. Це відбувається на етапі вирішення питання про прийняття справи до розгляду. Однак, існують випадки, коли суд встановлює відсутність необхідних додатків і під час безпосереднього розгляду справи.

Так, в ухвалі від 18 грудня 2020 року український суд першої інстанції

вказав, що зі змісту рішення Черьомушкинського районного суду міста Москви Російської Федерації про стягнення аліментів на утримання дитини вбачається, що про розгляд справи відповідач був належним чином повідомлений у відповідності із нормами Цивільно-процесуального кодексу Російської Федерації, однак в судове засідання не з`явився.

При цьому, український суд встановив відсутність доказів того, що відповідачу вчасно і належним чином вручено судову повістку про виклик у засідання.

Відмовляючи у визнанні та виконанні рішення іноземного суду, вітчизняний суд, послався і на висновки Верховного Суду, викладені у постанові від 19 серпня 2020 року по справі №461/8156/17. Згідно правової позиції Верховного Суду, при розгляді вказаної категорії справ центральну роль відіграє документ, який підтверджує, що сторона, щодо якої винесено рішення і яка не брала участі під час розгляду справи, була вчасно і належним чином проінформована про таке судове засідання.

Отже, самої лише вказівки на належне повідомлення осіб про місце та час розгляду справи в рішенні іноземного суду недостатньо для визнання факту обізнаності особи щодо розгляду справи в іноземному суді. Українські суди не ототожнюють рішення іноземного суду, що містить інформацію про належне повідомлення сторін, з документом, який засвідчує, що конкретний учасник справи, який не брав участі в судовому процесі, був належним чином поінформований про обставини розгляду справи.

Таким чином, при підготовці клопотання про визнання та виконання іноземного судового рішення в Україні важливо надати докази повідомлення особи про судове засідання, наприклад, повідомлення про вручення судової повістки тощо.

Однак, і тут є винятки. Так, в ухвалі від 27 жовтня 2020 року у справі

№648/2433/20 національний суд , визнаючи та надаючи дозвіл на примусове виконання ухвали про судовий наказ суду Берьозовського району Брестської області Республіка Білорусь, дійшов висновку, що оскільки згідно вимог ст. ст. 394, 397 ЦПК Республіки Білорусь ухвала про судовий наказ видається судом без проведення судового засідання, то посилання сторони на його неналежне повідомлення про місце та час проведення судового засідання, суд не приймає до уваги.

Аналогічної думки дійшов вітчизняний суд першої інстанції в ухвалі від 22 грудня 2020 року у справі № 752/13418/20. Так, суд вказав, що ухвала про судовий наказ, щодо якої запитувалося визнання та виконання, постановлена Ленінським районним судом міста Бреста в порядку наказного провадження, яке здійснюється без проведення судового засідання і виклику сторін. Тому вимоги закону щодо виклику учасника процесу в суд у даному випадку не застосовуються.

Вищенаведене дає підстави дійти висновку, що при підготовці процесуальних документів про визнання та виконання рішення іноземних судів важливо звертати увагу на всі нюанси оформлення такого клопотання. Саме правильно оформлене клопотання та додатки до нього, особливо належне повідомлення про місце, дату та час розгляду справи сторони, стосовно якої було постановлено рішення іноземного суду, є запорукою успішного визнання та приведення до виконання іноземного судового рішення на території України.